

La llum de la fe (VII): La vida sense Déu

Déu és un Pare amorós que va crear l'home per arribar a la felicitat. Però l'home va desobeir i es va preferir a si mateix abans que l'Amor de Déu.

27/08/2018

El *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica* comença amb aquesta pregunta: «Quin és el disseny de Déu per a l'home?» I respon: «Déu, infinitament perfecte i feliç en ell mateix, per un disseny de pura

bondat ha creat lliurement l'home per a fer-lo partícip de la seva vida feliç».[1] És a dir, Déu ha creat l'home perquè sigui feliç, i el camí per aconseguir-ho és estar amb Ell (cf. *Mc* 3, 13), participar de la seva vida feliç. A aquesta felicitat es dirigeixen tots els ensenyaments de Jesús: «**Us he dit tot això perquè la meva joia sigui també la vostra, i la vostra joia sigui completa**» (*Jn* 15, 11). Déu Pare, com tots els pares del món, el que vol dels seus fills és que siguin feliços.

Aquest disegni de Déu, anhel d'amor ple, està inscrit en el més íntim del nostre ésser: l'home busca, desitja i persegueix la felicitat en tot el seu obrar i, especialment, en tots els seus desitjos i amors. Fa vint-i-tres segles que Aristòtil se'n va adonar i va escriure, al primer capítol de la seva *Ética a Nicómaco*, que tots els homes estem d'acord que la felicitat és el bé suprem, a partir del qual triem tots

els altres béns (salut, èxit, honor, diners, plaers, etc.).[2]

La realitat

En teoria, qualsevol ho sap, i podria dir: «jo, el que vull, és ser feliç». I tanmateix falla alguna cosa, perquè sovint l'home no aconsegueix assolir la felicitat. Potser hem tingut l'experiència de mirar les cares de la gent del nostre voltant durant un viatge amb metro o autobús i hem pogut descobrir rostres marcats per la tristesa, l'angoixa i el dolor. «Els homes moren i no són feliços», sentenciava amb cert pessimisme un escriptor ateu del segle XX. I pot ser que ens hàgim preguntat interiorment: «Senyor, què passa?».

El pla de la Creació incloïa la nostra felicitat, però *alguna cosa* va fallar. No sempre aconseguim ser feliços i, sovint, potser per això mateix tampoc no aconseguim fer feliços els altres. És més, no rarament ens

causem patiment els uns als altres, actuant de manera cruel i perversa. Sovint, hem de dir: «Senyor, tingues pietat del teu poble! Senyor, perdona tanta crueltat!»,^[3] com resava el Papa Francesc durant la visita a Auschwitz-Birkenau en la Jornada Mundial de la Joventut del 2016. Més tard, aquella mateixa nit, en dirigir-se a la multitud des de la finestra de l'arquebisbat, va afegir: «He estat a Auschwitz, a Birkenau. Quant de dolor, quanta crueltat! Però, és possible que nosaltres els homes, creats a semblança de Déu, siguem capaços de fer aquestes coses?».

Què passa? Per què tanta gent no és feliç? Per què realitats que prometen tanta felicitat —l'amistat, els llaços familiars, les relacions socials, les coses creades— són de vegades font de tanta insatisfacció, amargor i tristesa? Com és possible que els homes siguem capaços de produir tant de mal? Les respostes a aquestes

preguntes punxants i doloroses es concentren en una paraula: el pecat.

Enemic de la felicitat

Etimològicament, la paraula «pecat» ve del llatí *peccatum*, que vol dir: «delicte, falta o acció culpable». En grec, la llengua del Nou Testament, «pecat» es diu *hamartia*, que vol dir: «fallar la meta, no encertar el blanc», i s'aplicava especialment al guerrer que no encertava el blanc amb la llança. Finalment, en hebreu la paraula comuna per a «pecat» és *jattá'th*, que també vol dir *errar* en el sentit de no assolir una meta, camí, objectiu o blanc exacte.

Així doncs, un primer sentit del pecat és errar el blanc. Llancem una fletxa dirigida a la felicitat, però fallem el tret. En aquest sentit el pecat és un error, una equivocació tràgica i, alhora, un engany: busquem la felicitat on no hi és (com la fama o el poder), ensopeguem en el nostre

camí cap a ella (per exemple, acumulant béns superflus que enceguen el nostre cor a les necessitats dels altres) o, pitjor encara, confonem el nostre anhel de felicitat amb un altre amor (com el cas d'un amor infidel). Però sempre, darrere del pecat hi ha la cerca d'un bé —real o aparent— que pensem que ens farà feliços. No comprendrem el pecat mentre no sapiguem detectar l'anhel de felicitat insatisfet que el genera. Com va advertir Nostre Senyor: «Perquè de dintre el cor de l'home surten les intencions dolentes que el porten a relacions il·legítimes, robatoris, assassinats, adulteris, avarícies, maldats, trampes, llibertinatge, enveges, injúries, arrogància, insensatesa» (Mc 7, 21-22). De vegades, un desig vehement d'alguna cosa que és pecat ve d'una carència en el desig fonamental d'amor, que provoca angoixa i tristesa, i que es pensa —erròniament— resoldre

d'aquesta manera. Per exemple, qui se sent poc estimat i no té vincles afectius fermes, ja sigui amb Déu, la mateixa família o els amics, fàcilment reaccionarà amb desconfiança i agressivitat, fins i tot amb injustícia, davant de les pretensions alienes, per protegir-se i assegurar-se; o buscarà un succedani d'aquest amor en les relacions *d'un sol ús*, el plaer o les coses materials.

Només l'amor de Déu sacia.[4] Benet XVI ho va expressar així: «La felicitat és una cosa que tots volen, però una de les tragèdies més grans d'aquest món és que molta gent mai no la troba, perquè la cerca en llocs equivocats. La clau per a això és molt senzilla: la veritable felicitat es troba només en Déu. Hem de tenir el valor de posar les nostres esperances més profundes només en Déu, no en els diners, la carrera, l'èxit o les nostres relacions personals, sinó en Déu. Només Ell pot satisfer les necessitats

més profundes del nostre cor».[5] En canvi, quan ens oblidem d'Ell és fàcil que apareguin la frustració, la tristesa i la desesperació, conseqüències d'un cor insatisfet. Per això, té molt de sentit el consell de sant Josepmaria: «No oblidis, fill, que per a tu a la terra només hi ha un mal, que t'haurà de fer por, i que hauràs d'evitar amb la gràcia divina: el pecat».[6]

Ofensa a Déu, Pare amorós

El *Compendi del Catecisme* defineix el pecat com «una ofensa a Déu, en la desobediència al seu amor».[7]

Tanmateix, molta gent es planteja: «De veritat que a Déu li importa o l'afecta el que jo faig, fins i tot el que jo penso? Com puc jo fer mal a Déu? Potser Déu pot sofrir, patir? Com puc jo ofendre Déu, que és absolutament transcendent?».

Si per ofensa entenem *causar un mal*, evidentment a Déu no el pot ofendre

res del que fem. Res del que jo faci fa mal a Déu. Però Déu és Amor, és un Pare ple d'amor pels seus fills, i es pot compadir de nosaltres. Més encara, Déu s'ha fet un dels nostres, per carregar amb els nostres pecats i redimir-nos. Ho explicava Benet XVI a la segona encíclica: «Bernat de Claravall va encunyar la meravellosa expressió: *Impassibilis est Deus, sed non incompassibilis*. Déu no pot patir, però pot compadir. L'home té un valor tan gran per a Déu que es va fer home per poder patir Ell mateix amb l'home, de manera molt real, en carn i sang, com ens manifesta el relat de la Passió de Jesús. Per això, en cada pena humana n'ha entrat un que comparteix el sofrir i el patir; d'aquí es difon en cada sofriment *la con-solatio*, el consol de l'amor participat de Déu».[8] Sant Pau farà servir una frase forta per referir-se al misteri de Crist: «Al qui no havia experimentat el pecat, [Déu] li va carregar el pecat» (2 Cor 5, 21).

En certa manera, Déu pateix amb el nostre pecat perquè ens fa mal a nosaltres. Ell no és un ésser capritxós que converteix en pecat accions de mena indiferents, i les prohibeix perquè li demostrem la nostra obediència evitant-les, sinó un Pare amorós que ens indica el que ens pot fer mal i impedir la felicitat a què estem cridats. Els seus manaments es podrien comparar amb un manual d'instruccions de l'home —convé tenir en compte que el contingut d'aquest manual s'ha inscrit d'alguna manera en la naturalesa creada de l'home, i es dirigeix espontàniament a la seva consciència, sense necessitat d'obrir les pàgines del manual— per assolir la felicitat pròpia i no destorbar l'aliena.

El pecat lesiona l'amor que Déu ens té, aquest amor que ens vol fer feliços. D'alguna manera, quan pequem, és com si Déu es lamentés entre llàgrimes: «Però què fas, fill

meu? No t'adones que això et fa mal, a tu i als meus altres fills? No ho facis! No t'enganyis! Mira que allà no hi trobes el que enyores, la felicitat, sinó tot el contrari! Fes-me cas!». És en aquest sentit que es diu que el pecat és «una ofensa a Déu, en la desobediència al seu amor».[9] Ofenem el seu amor, el posem en dubte amb les nostres obres pecaminoses.

Convé afegir que Déu no s'enfada mai amb nosaltres. No pren mai represàlies, ni tan sols quan pequem. En aquells moments, és com si estigués patint amb nosaltres i per nosaltres en Crist. Deia Climent d'Alexandria que, «en el seu gran amor per la humanitat, Déu va rere l'home com la mare que vola sobre l'ocellet quan aquest cau del niu; i si la serp l'està devorant, la mare voleteja al seu voltant gemegant pels seus pollets (cf. *Deut* 32, 11). Així, Déu busca paternalment la criatura,

la cura de la caiguda, persegueix la bèstia salvatge i recull el fill, l'anima a tornar, a volar cap al niu».[10] Així és Déu!

Déu actua com el pare de la paràbola del fill pròdig, atalaiant l'horitzó per si veu tornar el fill pecador (cf. *Lc 15, 11-19*). El pecat ens allunya de Déu. Però això no és veritat per part de Déu, sinó per part nostra. Són abundants els passatges de l'Evangelí en què Jesucrist busca el tracte amb els pecadors, i els defensa davant dels atacs dels escribes i fariseus. Déu no s'allunya de nosaltres, no deixa d'estimar-nos. La distància es crea al nostre cor, de la pell cap a dins. Però Déu continua enganxat a nosaltres. Som nosaltres els que ens tanquem al seu amor. I n'hi ha prou amb un pas per part nostra perquè la seva misericòrdia entri en les nostres ànimes. «I se n'anà a trobar el seu pare. Encara era lluny, que el seu pare el veié i es commogué, corregué

a tirar-se-li al coll i el besà» (Lc 15, 20). El pecat és l'enemic número u de la felicitat, però té poc poder davant de la misericòrdia de Déu: «Tots som pecadors. Però ell ens estima, ens estima».[11] Aquesta és la nostra esperança.

Atemptat a la solidaritat humana

Després de parlar de l'ofensa a Déu, el *Compendi* afegeix que el pecat, qualsevol pecat, «fereix la natura de l'home i atempta contra la solidaritat humana».[12] En realitat, tots dos elements estan units, ja que l'home és social per naturalesa. Però fixem-nos en la segona part: *atempta contra la solidaritat humana*. Davant d'aquesta afirmació alguns es qüestionen: «Per què és dolent el pecat personal si no incumbeix altres persones, si no faig mal a ningú?». En realitat, ja hem vist que, amb el pecat, sempre faig mal a algú: a mi mateix. I, precisament per això,

ofenc Déu. Però ara es tracta de veure que qualsevol pecat, fins i tot el més ocult, fereix la unitat dels éssers humans.

El Gènesi descriu com el primer pecat trenca el fil de l'amistat que unia la família humana. Després de la caiguda, se'ns mostren l'home i la dona com si s'apuntessin mútuament amb el dit acusador: «La dona que has posat al meu costat m'ha ofert el fruit de l'arbre i n'he menjat» (*Gn 3, 12*), diu Adam. La seva relació, abans marcada per la sorpresa amorosa, passa a estar sota el signe del desig i el domini: «Desitjaràs el teu home, i ell et voldrà dominar» (*Gn 3, 16*), diu Déu a Eva.[13]

Sant Joan Pau II ho explicava així: «Com que amb el pecat l'home es nega a sotmetre's a Déu, també el seu equilibri interior es trenca i es desencadenen dins de si contradiccions i conflictes. Desfet

d'aquesta manera l'home provoca gairebé inevitablement una ruptura en les relacions amb els altres homes i amb el món creat».[14] En efecte, qui es deixa portar per pecats interns de rancor o crítica ja està tractant injustament els altres, i és impossible que no es manifesti externament en l'omissió de l'amor a causa del proïsme, o fins i tot en faltes externes de caritat amb ell. Qui comet pecats d'impuresa, encara que siguin interiors, corromp la seva capacitat de mirar i, per tant, d'estimar, i ja està tractant els altres, almenys alguns, com a objectes, i no com a persones. Qui només pensa egoïstament en el seu benefici, difícilment podrà deixar de cometre injustícies i de maltractar el medi ambient que comparteix amb els altres. En definitiva, el pecat introdueix una divisió interna en l'home, una pèrdua de llibertat tal que «no és estrany que faci el que no vol i deixi de fer el que voldria dur a

terme. Per això sent en si mateix la divisió, que tantes discòrdies i tan greus provoca en la societat».[15]

El pecat sembla la divisió al cor dels homes i s'interposa en el seu caminar conjunt cap a la felicitat. Davant de la seva cruesa es podria insinuar la temptació del pessimisme i la tristesa, sobretot si deixéssim de mirar Crist. Contemplar el pas de Jesús carregant amb la Creu, dolorós però serè, fràgil però majestuós, ens omple d'esperança i d'optimisme, perquè per molt grans que siguin les nostres misèries i pecats, Ell és allà, que amb «la seva caiguda ens aixeca, [amb] la seva mort ens ressuscita. A la nostra reincidència en el mal respon Jesús amb la seva insistència a redimir-nos, amb abundància de perdó. I, perquè ningú no en desesperi, torna a alçar-se fatigosament abraçat a la Creu».[16]

José Brage

[1] *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1.

[2] Cf. Aristòtil, *Ética a Nicómaco*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid 2002, núm. 1095-1097.

[3] Francesc, *Visita a Auschwitz*, 29-VIII-2016.

[4] Cf. *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 361.

[5] Benet XVI, *Discurso a los alumnos del Colegio Universitario Santa María de Twickenham*, Londres, 17-IX-2010.

[6] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 386.

[7] *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 392.

[8] Benet XVI, *Enc. Spe Salvi* (30-XI-2007), núm. 39.

[9] *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 392.

[10] Climent d'Alexandria, *Protréptico*, 10.

[11] Francesc, paraules des de la finestra de l'Arquebisbat de Cracòvia durant la Jornada Mundial de la Joventut, 29-VIII-2016.

[12] *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 392.

[13] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica* al núm. 400.

[14] Sant Joan Pau II, exhortació apostòlica *Reconciliatio et Paenitentia* (2.XII.1984), núm. 15.

[15] Concili Vaticà II, Constitució pastoral *Gaudium et spes* (7.XII.1965), núm. 9.

[16] Sant Josepmaria, *Via Crucis*, VII estació.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/la-vida-sense-deu/](https://opusdei.org/ca/article/la-vida-sense-deu/)
(15/04/2025)